

**Pràctiques de camp en antropologia social i cultural
II**

Codi: 101262
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Beatriz Ballestin Gonzalez
Correu electrònic: beatriz.ballestin@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Sílvia Gomez Mestres
Isabel Graupera Gargallo

Equip docent extern a la UAB

Per determinar

Prerequisits

D'acord amb el Pla d'Estudis 2009, aprovat pel Ministeri, cal cursar les següents assignatures amb l'ordre establert: Segon curs de Grau, primer semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I; segon semestre, Epistemologia i Mètodes d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; tercer curs, primer semestre, Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; segon semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II.

Objectius

L'assignatura Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II -d'ara en endavant Camp II-, és la quarta d'un itinerari de quatre que es desenvolupa al llarg de dos anys d'estudis -segon i tercer curs de Grau. Aquest itinerari finalitza amb el Treball de Fi de Grau (TFG), a quart curs.

Els objectius de l'assignatura són:

- Assolir i completar, mitjançant la continuació d'un treball de camp de caràcter prospectiu iniciat a Camp I, un coneixement directe dels avantatges, les potencialitats, les limitacions i els riscos que suposa el treball de camp clàssic en l'etnografia.
- Aprendre pràcticament a dissenyar els instruments de recollida d'informació i la utilització de les diverses tècniques que cal aplicar i que constitueixen el treball de camp.

- Recollir mitjançant aquestes tècniques la informació necessària per la posta a prova d'una hipòtesi desenvolupada metodològicament i tècnicament al llarg de la seqüència. Aquesta informació serà analitzada en el Treball de Fi de Grau.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els procediments, les tècniques i els recursos instrumentals per desenvolupar treball de camp etnogràfic.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
3. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
4. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
5. Aplicar una perspectiva holística al problema d'estudi i analitzar les institucions humanes dins de configuracions culturals més àmplies.
6. Elaborar un treball individual en el qual s'explíciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
7. Establir relacions etnològiques de confiança amb els subjectes, que estimulin la producció i la fiabilitat de les dades.
8. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
9. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els canons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
10. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
11. Fer un ús ètic de la informació, sobretot quan té caràcter personal.
12. Mantenir una conversa adequada al nivell de l'interlocutor.
13. Obtenir i registrar dades etnogràfiques aplicant les diferents tècniques de recollida i anàlisi, utilitzant en especial procediments qualitius i la pràctica de l'observació participant.
14. Operacionalitzar els conceptes teòrics i posar a prova les explicacions dels fenòmens socioculturals.
15. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
16. Resoldre problemes de manera autònoma.
17. Seleccionar les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.

Continguts

Els objectius del curs s'aniran assolint paulatinament amb l'elaboració sucesiva dels instruments de recollida de dades de cada tècnica emprada, seguint el disseny tècnic de la recerca, i de l'aplicació d'aquestes. Al final es tindrà una consciència clara del què s'ha estat realitzant, en bona mesura, gràcies al treball de reflexió que s'exigeix per avaluar l'assignatura.

Es treballaran els següents aspectes:

- Observació participant (accés, relació etnològica, qüestions ètiques i metodològiques). Elaboració del diari de camp.
- Entrevistes qualitatives amb diferent grau d'estructuració: Elaboració dels instruments de recollida de dades a partir de l'operacionalització realitzada i revisió crítica dels mateixos (diverses versions); realització de les entrevistes.
- Aplicació d'altres tècniques com els grups focals, si s'escau, i anàlisi crítica de l'aplicació de totes les tècniques i dels resultats obtinguts.
- Articulació de les tècniques i valoració conjunta de la informació obtinguda. Primera sistematització de la informació recollida.
- Elaboració d'un informe amb anàlisi i reflexió de les dades, seguint el guió pautat.

Metodologia

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent de professorat. Els estudiants han d'haver resolt totes les tasques de camp previstes per al desenvolupament de l'assignatura, per tenir dret a presentar el treball final i ser avaluats. La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
0	0	0	
Tipus: Supervisades			
Sessions individuals	34	1,36	3, 5, 6, 7, 10, 14, 17
Tipus: Autònomes			
Treball de camp.: registre, sistematització i anàlisi continu de la informació i redacció de l'informe etnogràfic-treball final	66	2,64	4, 7, 9, 12, 13, 16

Avaluació

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent de professorat durant les tutories presencials (6) de caràcter obligatori. La manca a tres d'aquestes tutories es considerarà un "no avaluable". Les tutories no podran ser recuperables

S'avaluarà l'assistència a sessions de supervisió obligatòries (10%), el procés de treball individual (10%), el lliurament de tots els resultats demandats en les 6 tutories (50%) i l'informe final (30%): Total 100%. En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es

realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast. Plagi:

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Sessions de supervisió obligatòries i el procés de treball individual.	20%	10	0,4	1, 2, 4, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 17
Sessions de supervisió y procés del treball	50%	25	1	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17
Treball final: elaboració de l'informe etnogràfic amb les dades recogides al treball final	30%	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17

Bibliografia

La bibliografia d'aquesta assignatura es la de Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural. S'inclou una selecció a tall de recomanació:

Angell RC, Freedman R. (1992 [1953]) El uso de documentos, registros, materiales censales. En: Festinger L, Katz D., comps. (1992 [1953]) *Los métodos de investigación en las ciencias sociales*. Barcelona, Paidós, 286-309.

Ardevol E, et al. (2003) Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea. [En línea] *Athenea Digital*, 3, primavera de 2003. Pàgina web de la revista <<http://antalya.uab.es/athenea/num3/ardevol.pdf>>. [Consulta, 5 de mayo de 2004].

Ballestín, B.; Fàbregues, S. (2018) *La práctica de la investigación cualitativa en ciencias sociales y de la educación*. Barcelona, Editorial UOC.

Barnes JA. (2003 [1954]) Clase y comités en una comunidad isleña noruega. En: Requena F., ed. (2003) *Análisis de redes sociales. Orígenes, teorías y aplicaciones*. Madrid, CIS, 121-146.

Bertaux D. (1993 [1980]) La perspectiva biográfica: validez metodológica y potencialidades. En: Marinas JM, Santamarina C., eds. (1993) *La historia oral: métodos y experiencias*. Madrid, Debate, 149-171.

Blanchet A. (1989 [1987]) Entrevistar. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 87-129.

Bott E. (1990 [1971]) Factores que influyen en las redes sociales y relaciones con los parientes. En: *Familia y red social*. Madrid, Taurus, 137-201.

Bourdieu P. (1989 [1986]) La ilusión biográfica. *Historia y Fuente Oral*, 2, 2, 27-33.

Canales M, Peinado A. (1994) Grupos de discusión. En: Delgado JM, Gutiérrez J., coords. (1994) *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Síntesis, 287-316.

Cardoso CFS, Pérez H. (1999 [1976]) *Los métodos de la historia*. Barcelona, Crítica, 132-167.

- Cardús S, Estruch J. (1984) Crítica metodològica. En: *Les enquestes a la Joventut de Catalunya*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 73-159.
- Cea D'Ancona MA. (1996) La investigación social mediante encuesta. En: *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid, Síntesis, 239-291.
- Cea D'Ancona MA. (1996) La operacionalización de conceptos. En: *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid, Síntesis, 123-157.
- Denzin NK. (1970) Participant Observation: Varieties and Strategies of the Field Method. En: *The research act*. Chicago, Aldine, 185-218.
- Feixa C. (2000) La imaginació autobiogràfica. *L'Avenç*, 252, 16-27.
- García M. (1984 [1982]) Aspectos generales del muestreo en la investigación sociológica. En: *Introducción a la estadística en sociología. Socioestadística*. Madrid, CIS, 132-151.
- Ghiglione R. (1989 [1987]) Encuestar. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 131-182.
- Hammer D, Wildavsky A. (1990) La entrevista semi-estructurada de final abierto. Aproximación a una guía operativa. *Historia y Fuente Oral*, 4, 23-61.
- Hammersley M, Atkinson P. (1994a [1983]) Los relatos nativos: escuchar y preguntar. En: *Etnografía. Métodos de investigación*. Barcelona, Paidós, 121-142.
- Hammersley M, Atkinson P. (1994b [1983]) Relaciones de campo. En: *Etnografía. Métodos de investigación*. Barcelona, Paidós, 93-120.
- Heider KG. (1988) The Rashomon Effect: When Ethnographers Disagree. *American Anthropologist*, 90, 1, 73-81.
- Krueger RA. (1991 [1988]) *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid, Pirámide.
- Molina JL. (2005) El estudio de las redes personales: contribuciones, métodos y perspectivas. *Empiria*, 10, julio-diciembre, 71-106.
- Patton MQ. (2001 [1990]) *Purposeful Sampling*. En: Bryman A., ed. (2001) *Ethnography. Vol. II: Ethnographic Fieldwork Practice*. London, Sage, 106-121.
- Requena F. (1991) Análisis de redes. En: *Redes sociales y mercado de trabajo*. Madrid, CIS, 34-49.
- Roigé X, Estrada F, Bertrán O. (1999a) El treball amb documentació. En: *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153, 197-215.
- Roigé X, Estrada F, Bertrán O. (1999b) El treball bibliogràfic. En: *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153, 69-71.
- Sánchez JJ. (1996) La calidad de la encuesta. *Papers. Revista de Sociologia*, 48, 127-146.
- Santamarina C, Marinas JM. (1994) Historias de vida e historia oral. En: Delgado JM, Gutiérrez J., coords. *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Síntesis, 259-285.
- Spradley JP. (1980) Doing Participant Observation. En: *Participant Observation*. New York, Holt, Rinehart & Winston, 53-62.
- Spreen M. (1992) Rare populations, hidden populations and link-tracing designs: what and why? *Bulletin de Methodologie Sociologique*, 36, 34-58.

Szczepanski J. (1978) El método biográfico. *Papers: Revista de Sociologia*, 10, 231-259.

Trognon A. (1989 [1987]) Producir datos. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 11-26.

Valles MS. (1997a) La investigación documental: técnicas de lectura y documentación. En: *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Síntesis, 109-139.

Valles MS. (1997b) Técnicas de conversación, narración (I): las entrevistas en profundidad. En: *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Síntesis, 177-234.

Valles MS. (1997c) Técnicas de conversación, narración (III): los grupos de discusión y otras técnicas afines. En: *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Síntesis, 279-335.

Whyte WF. (1971 [1943]) Entrenamiento de observación participante. A: *La sociedad de las esquinas*. México, Diana, 359-369.

Programari

Processador de textos (tipus Word).